

5548-12
1920 r.

Rev

Poczta Polowa 53

xxxxxxx 8.XI.
Warszawa, d.

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.
50978/II.

Ew/G. Nr.

Teoria 30/II (8)

13

Rev

Do

ADJUTANTURY GENERALNEJ

W B E L W E D E R Z E

Przesyła się do wiadomości raport Attaché wojsko-
wego w Helsingforsie o Karelji i jej ruchu niepodległościowym .
1 załącznik

Szef Oddziału II.

M A T U S Z E W S K I m.p.

podpułkownik p.d.

Za zgodność

Przebieg

Otrzymują:

Adjutantura Generalna

M.S. Wojsk.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

Dz. 5548-12 dnia 12/11-1920r.

Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

**Poselstwo Polskie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.**

TAJNE

Helsingfors, dnia 20 października 1920.

1222
№ 1222

prawa Karelji.

*1-
M. J. L...
M. W. W...
M. W. W...
M. W. W...*

Nacz. Dow. W.P.	5 egz.
Attache Wojsk. Ryga.	1 "
Delegat N.D. Rewel.	1 "
Poseł Sokolnicki.	1 "

Do

5548

Naczelnego Dowództwa W.P., Sztab Generalny, Oddział II

Poczta polowa 53.

W tych dniach ma powstać na terenie Finlandji prowizoryczny rząd Karelji w składzie :

2 przedstawicielei komitetu Północnej Karelji
2 " " Komitetu Ołonieckiego (połud. Karelji)
1 " " od parafij Porajärvi i Repola.

(ostatnie 2 parafje już ogłosiły niepodległość i postanowiły zbrojnie bronić się przed bolszewikami).

Celem rządu jest rozpoczęcie możliwych rokowań z obcemi państwami o materialne poparcie dla wyzwolenia się z pod jarzma bolszewickiego.

Ośrodkiem sprawy zbrojnej akcji jest prof. Jahnsson, który oddawna pracuje w tym kierunku. Projekty jego niejednokrotnie przedkładałem Naczelnemu Dowództwu. Z prof. Jahnssonem pracuję od dłuższego czasu poufnie opracowując plan powstania, w celu odciążenia choć minimalnego, sił bolszewickich z naszego frontu. Moje projekty sprowadzały się do rozpoczęcia partyzanckiej wojny. Odradzałem szeroko zakreślone plany, które nie doprowadziłyby do skutku, tymbardziej, że Finlandja, która najbardziej winna się była zainteresować tą sprawą, ostatnio zachowywała się biernie i za cenę szybkiego zawarcia pokoju nawet zdała Karelję na łaskę i niełaskę bolszewików. Według ostatnich informacji prof. Jahnssona, rząd Fiński nie da żadnej pomocy Karelji, jednak pozwolili na przewiezienie broni przez granicę.

Do kierowania akcją zbrojną prowizoryczny rząd Karelji upoważnia Karelijczyka, kpt. Henriksona. Kpt. Henrikson składa projekt do Francuskiej Misji Wojskowej (odpis w załączeniu), w którym wskazuje na rozmiary potrzebnej pomocy. Ponadto prowizoryczny rząd Karelski zwróci się do Posła Francuskiego z prośbą o pomoc materialną. Również zwraca się do Polski o pomoc w postaci dostarczenia 5000 karabinów i kilkunasto ręcznych kar. masz. z odpowiednią ilością amunicji.

Obecnie sprawa przedstawia się następująco: Przypuszczam, że

1. Francuska Misja odniesie się ostrożnie do projektu, gdyż poparcie ruchu Karelskiego i odcięcie Rosji dostępu do Murmanu może być traktowane jako rozbiór Rosji.
2. Finlandja, która z jednej strony boi się zerwania układu pokojowego, a z

z drugiej - niezadowolenia patryotów fińskich z powodu oddania Karelji, załatwiła sprawę Karelką kompromisowo. Możliwym jednak jest udzielenie w miarę możliwości pomocy Karelijczykom (przewiezienie broni i t.p.). Jednak Finlandja wołałaby spokój, gdyż Karelja, która nawet sama zdołałaby wyzwolić się z pod jarzma bolszewickiego, niewątpliwie przyłączyłaby się do Finlandji i przez zamknięcie Rosji dostępu do Murmanu byłaby przyczyną zatargów Finlandji z przyszłą Rosją.

< Niezależnie od pomocy, której Karelijczycy proszą Francuzów i Finów, powstanie wybuchnie w czasie między zawarciem pokoju fińsko-bolszewickiego a jego ratyfikowaniem. >

Na załączonej mapie odnotowane są rejony powstańcze i wskazane liczby ludzi w każdej chwili gotowych do udziału w powstaniu i częściowo uzbrojonych. Powstanie ma się rozpocząć w rejonie Kuusamo ~~XXXXXXXXXXXX~~ z kąd tamtejsza grupa, 700 bagnatów, ma posuwać się ku południowi, przyłączając po drodze wskazane na mapie grupy.

< Proszę niniejszym o odpowiedź, czy Naczelne Dowództwo uważa za wskazane okazanie w możliwych rozmiarach pomocy dla poparcia tego ruchu. > Chodziłoby o dostarczenie wyżej wymienionej ilości uzbrojenia. Możliwe byłoby udzielenie pewnej ilości uzbrojenia przez Finlandję Karelijczykom wzamian za zwrot jej przez Polskę.

W stosunkach z Karelijczykami i w sprawie zbrojnego powstania nigdy nie działałem w imieniu Naczelnego Dowództwa lub naszego Rządu, a tylko poufnie ofiarowywałem fachowo-wojskowe usługi w opracowaniu planów.

Jeszcze przed naszymi rokowaniami z Sowdepją miałem na względzie użycie do tej akcji Polskich jeńców wojennych, pracujących w liczbie 1500 na kolei Murmańskiej. Dziś, wobec zawarcia rozejmu, wszystko to jest nieaktualne.

Jednak ~~ruch~~ Karelski ~~przeciwko~~ bolszewikom ^{na} powstrzymał się. ~~== ==~~ Wszystko jest tak dobrze zorganizowane, że jeżeli bolszewicy nie dostarczą do Karelji większych sił, to spodziewać się należy dodatnich rezultatów. >

< Tymczasem korzystam ze stosunków z ~~XXXXXXXXXXXX~~ Karelijczykami, aby wydostać naszych jeńców z Murmanu.

Podług zeznań ostatniej partji jeńców, która w składzie 11 szeregowych przybyła do Repola, ze stacji Soroka (na kolei Murm.), byli oni przyjmowani i traktowani przez Karelijczyków w czasie ucieczki, jak u siebie w Kraju; dostarczano im ponadto przewodników od wsi do wsi, aby nie zginęli w bagnach. Ostatnio otrzymałem wiadomość, że nowa partja w ilości koło 80 naszych jeńców, czyli w sile mniejwięcej jednej kompanji, przybyła do Repola, co wskazuje na

do dodatnie skutki posiadanych stosunków z Karelijczykami. Spodziewam się
ściągnięcia przy pomocy Karelijczyków większej ilości naszych jeńców.

Względem Karelijczyków zachowuję nadal rezerwę, gdyby Naczelne Dowódz-
two uważało za potrzebne okazanie chociaż moralnego poparcia lub nawet ma-
terjalnego (broń), to proszę o zawiadomienie.

2 załączniki.

Stojowski
pntk

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

MACZELNE DOWÓDZTWO W.P.

[SZTAB GENERALNY].

EW: 6. №

II

LEGENDA.

- GRANICA SZWEDZKO-FINLANDZKA
- GRANICA ADMINISTRACYJNA GUBERNJI FINLANDZKIEJ z 1914 roku
- GRANICA FINLANDZKO-BOLSZEWICKA PODEUG TRAKTATU

Podziałka: 1:3.700.000.

